

Broj: 01,03,03/11-05-1-781/18
Sarajevo, 3. 5. 2018.

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVIN
SARAJEVO

H

PRIMLJENO: 17-05-2018			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE
KOLEGIJU DOMA NARODA
KOLEGIJU ZASTUPNIČKOG DOMA

**Predmet: Izvješće sa sastanka Parlamentarnog plenuma Energetske zajednice,
Brussels, 24. 4. 2018., - dostavlja se,**

U prilogu dostavljamo Izvješće sa sastanka Parlamentarnog plenuma Energetske zajednice, održanog 24. travnja 2018. godine u Brusselsu, u Europskom parlamentu.

S poštovanjem,

Predrag Kožul,
Zamjenski član Parlamentarnog
plenuma Energetske zajednice
iz Parlamentarne skupštine BiH

Dostaviti:

1. Povjerenstvu za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, promet i veze Doma naroda PSBiH
2. Povjerenstvu za vanjske poslove Zastupničkog doma PSBiH
3. Povjerenstvu za promet i veze Zastupničkog doma PSBiH
4. Kolegiju Tajništva PS BiH
5. Sektoru za međunarodne odnose i protokol PSBiH
6. a/a

Broj: 01,03,03/11-05-1-781/18
Sarajevo, 4. 5. 2018.

IZVJEŠĆE

sa sastanka Parlamentarnog plenuma Energetske zajednice,
Bruxelles, 24. 4. 2018.

Sastanak Parlamentarnog plenuma Energetske zajednice održan je 24. 4. 2018. u sjedištu Europskog parlamenta u Bruxellesu. Iz Parlamentarne skupštine BiH sastanku su bili nazočni Ljilja Zovko, izaslanica u Domu naroda, i Predrag Kožul, zastupnik u Zastupničkom domu PSBiH, koji su zamjenski članovi Parlamentarnog plenuma Energetske zajednice iz Parlamentarne skupštine BiH. U izaslanstvu PSBiH bili su i Nenad Pandurević, tajnik Povjerenstva za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, promet i veze Doma naroda, u ulozi tajnika izaslanstva, i Amila Žujo, prevoditeljica.

Sastanku su bili nazočni predstavnici ostalih parlamenata ugovornih stranaka Energetske zajednice, i to:

1. Edward Shalsi, Parlament Republike Albanije,
2. Endri Hasa, Parlament Republike Albanije,
3. Kakhaber Kutchava, Parlament Gruzije,
4. Sala Berisha-Shala, Skupština Kosova*¹,
5. Dardan Sejdiu, Skupština Kosova*
6. Hari Lokvenec, Parlament Republike Makedonije,
7. Goran Milevski, Parlament Republike Makedonije,
8. Agim Shakjiri, Parlament Republike Makedonije,
9. Snežana B. Petrović, Narodna skupština Republike Srbije,
10. Žarko Mićin, Narodna skupština Republike Srbije,
11. Lev Teofilovych Pidlisetskyi, Parlament Ukrajine (Verhovna Rada),

Od parlamenata ugovornih stranaka, sastanku nisu bili nazočni predstavnici parlamenata Crne Gore i Moldavije.

Iz Europskog parlamenta sastanku su bili nazočni:

1. Jerzy Buzek, Europska narodna stranka, Poljska, predsjedatelj Odbora za industriju, istraživanje i energiju Europskog parlamenta (ITRE), te članovi Odbora za ITRE:

¹ Ovaj naziv ne prejudicira pozicije u vezi sa statusom i u suglasnosti je s Rezolucijom UNSCR 1244/99 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o Kosovskoj deklaraciji o neovisnosti

2. Barbara Kappel, Europa naroda i slobode, Austrija;
3. Peter Kouroumbashev, Napredna alijansa socijalista i demokrata, Bugarska;
4. Zigmantas Balčytis, Napredna alijansa socijalista i demokrata, Litva;
5. Seán Kelly, Europska narodna stranka, Irska;
6. Algirdas Saudargas, Europska narodna stranka, Litva;
7. Martina Werner, Napredna alijansa socijalista i demokrata, Njemačka;
8. Clare Moody, Napredna alijansa socijalista i demokrata, V. Britanija.

Osim predstavnika parlamenata ugovornih stranaka Energetske zajednice, sastanku su bili nazočni i Janez Kopač, ravnatelj Tajništva Energetske zajednice, te Barbora Poyner, službenica u Tajništvu i tajnica Parlamentarnog plenuma.

1. Uvodna obraćanja

Sastankom su supredsjedali Jerzy Buzek, u ime Europskog parlamenta, i Goran Milevski iz Parlamenta Republike Makedonije, koja ove godine predsjedava Energetskom zajednicom.

Jerzy Buzek otvorio je sastanak, pozdravio nazočne i istaknuo značaj Energetske zajednice kao još jednog zajedničkog poduhvata kojim se susjedne zemlje na jugu i istoku Europe približavaju Europskoj uniji. Podsjetio je na dosadašnji napredak u uspostavi Parlamentarnog plenuma. Podsjetio je na *High Level Reflection Group (HLRG)*, kojom je on predsjedao i čija je zadaća bila pripremiti prijedloge za reformu Energetske zajednice, radi uspostave učinkovitijeg institucionalnog ustroja i metode rada. Jedan od prijedloga koje je dao HLRG bio je i uspostaviti parlamentarnu dimenziju Energetske zajednice. Parlamentarni plenum je uspostavljen. Na prošlom sastanku, održanom u Beču u prosincu prošle godine, Plenum je usvojio i svoje prvo izvješće u kojem se govori o sigurnosti opskrbe energijom, a koji su zajednički pripremili Lev Pidlisedskyi iz Ukrajine i Claude Turmes iz Europskog parlamenta.

U nastavku se obratio Goran Milevski iz Parlamenta Makedonije. U svome je izlaganju stavio naglasak na obnovljive izvore energije, što je tema ovog ali i sljedećeg sastanka Plenuma koji će biti održan u listopadu ove godine u Skopju. Ukazao je na stanje obnovljivih izvora energije u Makedoniji, a potom i u drugim zemljama članicama Energetske zajednice. Istaknuo je da su samo dvije zemlje (Bosna i Hercegovina i Crna Gora) ispunile postavljene ciljeve u vezi s udjelom obnovljivih izvora energije do 2020. godine. Međutim, iako se bilježi određeni napredak u pogledu obnovljivih izvora energije, ostaje veoma mnogo izazova. Naime, nijedna od ugovornih stranaka Energetske zajednice nije provela Direktivu 2009/28/EC koja se odnosi na unaprjeđenje korištenja energije iz obnovljivih izvora. Posebnu pažnju treba usmjeriti na dio Direktive u kojem je riječ o korištenju energije iz obnovljivih izvora u transportnom sektoru. Nadalje, imajući u vidu znatan dio resursa koji se koriste u proizvodnji električne energije (kao što je ugljen), a

potrebe za električnom energijom bit će sve veće, podizanje svijesti stanovništva o pozitivnom utjecaju obnovljivih izvora energije na okoliš neće biti izbor već obveza ugovornih stranaka, s obzirom na njihove pozitivne učinke i veću važnost ovih izvora u europskoj energetskej politici.

2. Prezentacija Janeza Kopača o obnovljivim izvorima u Energetskoj zajednici

U nastavku je Janez Kopač, ravnatelj Tajništva Energetske zajednice, predstavio stanje u području obnovljivih izvora energije u Energetskoj zajednici. Na početku je iznio osobni stav, rekavši kako mu se čini da je ovo prvi pravi sastanak Parlamentarnog plenuma imajući u vidu odziv članova i iz ugovornih stranaka Energetske zajednice i iz Europskog parlamenta.

Na početku je istaknuo da je ključni dokument u području obnovljivih izvora u Energetskoj zajednici Direktiva o obnovljivoj energiji 2009/28/EC, koju je usvojila Energetska zajednica 2012. s obvezom promjene do 2014. godine. Direktivom su predviđeni obvezujući ciljevi što ih ugovorne stranke moraju ostvariti do 2020. godine u pogledu udjela energije iz obnovljivih izvora. Bosna i Hercegovina, uz Crnu Goru, jedina je ugovorna stranka koja je premašila postavljeni cilj od 40 %.

U nastavku je skrenuo pozornost na troškove kapitala, koje je označio veoma važnim ograničavajućim čimbenikom prilikom ulaganja u projekte obnovljivih izvora energije. Tako, primjerice, troškovi kapitala u Njemačkoj iznose oko 4 %, dok u Hrvatskoj ili Grčkoj oko 12 %, a u ugovornim strankama Energetske zajednice još i viši. Tako visoki troškovi kapitala svakako bitno usporavaju financiranje projekata u području obnovljivih izvora energije.

Kopač je upoznao nazočne i sa Smjernicama o politici konkurentnog izbora i podrške za obnovljivu energiju, koje su zajednički pripremili Tajništvo Energetske zajednice i Europska banka za obnovu i razvoj u suradnji s Međunarodnom agencijom za obnovljivu energiju, kako bi pomogli članovima Energetske zajednice u izradi i provođenju konkurentnih postupaka odabira za podršku obnovljivoj energiji. Dodao je da pojedine članice Energetske zajednice (Srbija, Ukrajina i Makedonija) još nisu spremne prihvatiti predložene smjernice u cijelosti.

U nastavku je istaknuo ključne izazove s kojima se suočavaju ugovorne stranke u Energetskoj zajednici u domeni obnovljive energije. U tom smislu je naglasio potrebu donošenja odgovarajućeg regulatornog okvira, jer uz financijsku potporu za ulaganje u obnovljive izvore veoma je bitno transparentno i predvidivo pravno okruženje. Pored donošenja modernih zakona, nužna je i njihova razrada u podzakonskim propisima. Nadalje je istaknuo značaj uspostave regionalnog tržišta električne energije i liberalizaciju nacionalnih tržišta. Dodatno, pravila o državnoj potpori moraju biti modernizirana i usklađena s europskim praksama. Također, pouzdana statistika energetskeg sektora od velike je važnosti za određivanje ciljeva i praćenje njihovog postizanja.

Na kraju je ukazao na tri krupna zadatka koji očekuju Energetsku zajednicu u području obnovljivih izvora energije u idućem razdoblju. Prvo, predložiti metodologiju suglasnu metodologiji u EU na osnovu koje će biti određeni ukupni ciljevi u području obnovljivih izvora u svim ugovornim strankama Energetske zajednice do 2030. godine. Drugo, na temelju te metodologije utvrditi ciljeve u domeni energetske učinkovitosti, obnovljivih izvora i emisije stakleničkih plinova do 2030. godine. I treće, utvrditi opći okvir za ocjenu utjecaja (troškovi i koristi) na ostvarenje utvrđenih ciljeva.

Nakon Kopačevog izlaganja uslijedila je rasprava, u kojoj je ukazano na dodatna pitanja od značaja za obnovljive izvore energije kao što su: energane na plin, propisi o tzv. prosumerima (*prosumers*), subjekti koji su istovremeno i proizvođači i potrošači električne energije, učinkovitija proizvodnja i korištenje energije putem kogeneracije i sl. Također je posebno naglašena potreba uspostave uravnoteženog regionalnog tržišta električne energije, što je od ključnog značaja za učinkovito korištenje energije iz obnovljivih izvora u regiji.

3. Zajednička izjava

Goran Milevski podsjetio je članove Parlamentarnog plenuma da je Tajništvo Energetske zajednice u pripremi za ovaj sastanak Plenuma svim izaslanstvima dostavilo Nacrt zajedničke izjave, čiji bi konačni tekst trebao biti usvojen nakon ovog sastanka Parlamentarnog plenuma. Pozvao je nazočne da, ako imaju, daju prijedloge za izmjene i dopune dostavljenog Nacrta zajedničke izjave.

Izaslanstvo Narodne skupštine Republike Srbije imalo je primjedbu na tekst koji se odnosi na Smjernice o politici konkurentnog izbora i podrške za obnovljivu energiju, koje su zajednički pripremili Tajništvo Energetske zajednice i Europska banka za obnovu i razvoj u suradnji s Međunarodnom agencijom za obnovljivu energiju. Predložili su, umjesto formulacije da su članovi Parlamentarnog plenuma „pozdravili“ Smjernice, formulaciju da su „upoznati“ sa Smjernicama, što je jednoglasno prihvaćeno.

U nastavku je trebalo odrediti tko će iz Europskog parlamenta biti suizvjestitelj za pripremu izvješća za jesenski sastanak Parlamentarnog plenuma u Skopju u listopadu ove godine. Jednoglasno je prihvaćeno da će, uz izaslanstvo Makedonije, u Parlamentarnom plenumu izvješće pripremiti i Claude Turmes, član Odbora za industriju, istraživanje i energiju Europskog parlamenta. Nakon toga jednoglasno je usvojena Zajednička izjava, čime je okončan sastanak Parlamentarnog plenuma, a članovi Plenuma su pozvani da budu nazočni redovitom zasjedanju Odbora za industriju, istraživanje i energiju Europskog parlamenta, pod točkom dnevnog reda posvećenoj Energetskoj zajednici.

Tekst usvojene Zajedničke izjave dan je u privitku.

4. Prezentacija Janeza Kopača i razmjena mišljenja s članovima Odbora za industriju, istraživanje i energiju Europskog parlamenta

Sjednicom Odbora predsjedavo je Jerzy Buzek, predsjedatelj Odbora i Hans-Olaf Henkel, zamjenik predsjedatelja. Prezentaciji su bili nazočni članovi Parlamentarnog plenuma iz država ugovornih stranaka, pojedini članovi Odbora za industriju, istraživanje i energiju, te Megan Richards, ravnateljica Odjela za energetske politiku u Općoj upravi za energiju Europske komisije.

Janez Kopač kratko je predstavio europskim parlamentarcima Energetsku zajednicu i neke od najvažnijih izazova s kojima se suočava. Istaknuo je da je Energetska zajednica ugovorni instrument za reformu energetske sektora u zemljama susjedima Europske unije, sukladno zakonodavstvu i utvrđenim načelima u Europskoj uniji, s krajnjim ciljem stvaranja paneuropskog energetskeg tržišta. Dodao je da je većina ugovornih stranaka preuzela Treći energetske paket, a to još nisu učinile Bosna i Hercegovina, Makedonija i Gruzija. Makedonija je iskazala spremnost da to okonča u 2018. godini. Gruzija je tek pristupila Energetskoj zajednici (od 1. 7. 2017.), dok je najteža situacija u Bosni i Hercegovini. Osim toga, primjena Trećeg energetskeg paketa sporo se odvija u većini članica.

U nastavku je Kopač izložio stanje u Energetskoj zajednici po pojedinim područjima. U području obnovljivih izvora energije, većina zemalja nije na putu ostvarenja ciljeva do 2020. godine. K tomu, cilj od 10 % potrošnje energije iz obnovljivih izvora u sektoru transporta očito neće moći biti ostvaren. Cilj od 20 % povećanja energetske učinkovitosti do 2020. najvjerojatnije će biti ostvaren, ali energetska intenzivnost i dalje je vrlo visoka u odnosu na prosjek u Europskoj uniji, tako da će biti potrebne mnogo strožije mjere u cilju unaprjeđenja energetske učinkovitosti. U području klimatskih promjena, ugovorne stranke započele su pripreme za izradu integriranih energetskeg i klimatskeg planova.

Glede slijedećih aktivnosti, istaknuo je kako je predviđeno da odmah započne preuzimanje Paketa čiste energije, čim bude usvojen u Europskoj uniji. Nadalje, već se vode rasprave u vezi s utvrđivanjem ciljeva do 2030. u pogledu energetske učinkovitosti, obnovljivih izvora i emisije stakleničkih plinova. Zamišljeno je da ciljevi postavljeni ugovornim strankama Energetske zajednice budu što je moguće bliži ciljevima koji će biti utvrđeni za Europsku uniju.

Na kraju je ukazao na ključne izazove koji stoje pred Energetskom zajednicom. Regionalno tržište električne energije se veoma sporo uspostavlja. Spora normalizacija odnosa između Srbije i Kosova* dodatno otežava uspostavu regionalnog tržišta. Općenito, sve regionalne inicijative trpe zbog nedostatka političke volje. Mora se nastaviti rasprava o reformi Ugovora o Energetskoj zajednici, kao i o ciljevima do 2030. godine. Dodatno, Energetska zajednica ne smije zaostajati za Europskom unijom u pogledu preuzimanja Paketa čiste energije.

5. Radna večera

Radnoj večeri, uz članove Parlamentarnog plenuma iz ugovornih stranaka, bili su nazočni i:

- Jonathan Bullock, član Europskog parlamenta i Odbora za ITRE, Skupina Sloboda i demokracija, V. Britanija;
- Claude Turmes, član Europskog parlamenta i Odbora za ITRE, Skupina zelenih, Luksemburg;
- Megan Richards, ravnateljica Odjela za energetske politiku u Općoj upravi za energiju Europske komisije;
- Harry Boyd-Carpenter, direktor Jedinice za energiju Europske banke za obnovu i razvoj,
- Igor Kalaba iz nevladine organizacije Mreža za klimatsku akciju u Europi.

Na večeri je razgovarano o mogućnostima poticanja ulaganja u obnovljive izvore energije u zemljama ugovornim strankama Energetske zajednice. Istaknuto je da postoje fondovi za takva ulaganja, ali treba raditi na otklanjanju prepreka za ulaganja. Tu je prije svega istaknuta potreba za odgovarajućim propisima, regionalnim povezivanjem i stvaranjem uravnoteženog regionalnog tržišta, jačanjem političke stabilnosti kako bi se time doprinijelo snižavanju troškova kapitala itd.

PRIVITAK: Zajednička izjava

Izvješće pripremio:

Nenađ Pandurević,
tajnik Povjerenstva za vanjsku i trgovinsku
politiku, carine, promet i veze
Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH

Izvješće odobrili:

Predrag Kožul,
zamjenski član Parlamentarnog
plenuma Energetske zajednice iz
Parlamentarne skupštine BiH

Ljilja Zovko,
zamjenska članica Parlamentarnog
plenuma Energetske zajednice iz
Parlamentarne skupštine BiH

Zajednička izjava
Parlamentarnog plenuma Energetske zajednice
24. travnja 2018., Bruxelles

Sastanak Parlamentarnog plenuma održan je 24. travnja 2018. u Bruxellesu. Njime su zajednički predsjedali prof. Jerzy Buzek, predsjedatelj Odbora za industriju, istraživanje i energetiku Europskog parlamenta, i Goran Milevski, predsjednik Povjerenstva za ekonomiju Parlamenta Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije. Parlamentarni plenum Energetske zajednice potiče suradnju između izabranih predstavnika nacionalnih parlamenata ugovornih stranaka i Europskog parlamenta radi rješavanja zajedničkih izazova i podržavanja izgradnje potpuno funkcionalnog paneuropskog energetskog tržišta koje djeluje u korist građana.

Članovi Parlamentarnog plenuma Energetske zajednice priznali su važnost redovite razmjene mišljenja o pitanjima od zajedničkoga interesa u području energetike, okoliša i klimatskih promjena. Suglasili su se da jačanje međuparlamentarne suradnje omogućava učinkovitiji odgovor na zajedničke izazove.

Plenum je pozdravio ostvareni napredak članica Energetske zajednice na planu usklađivanja svojih pravnih i regulatornih okvira s Europskom unijom, ističući stalnu potrebu za nastavkom reformi energetskog sektora kako bi napredovala integracija u europsko tržište energije. S obzirom na značaj zemlje za paneuropsku energetsku sigurnost, Plenum je naglasio potrebu da Ukrajina održi reformski zamah u sektoru plina.

Članovi parlamenata koji su sudjelovali na sastanku Parlamentarnog plenuma Energetske zajednice pohvalili su postignuti napredak u usvajanju Paketa čiste energije u Europskom parlamentu od posljednjeg sastanka u Bruxellesu prije godinu dana i razgovarali o budućoj primjeni određenih elemenata Paketa u Energetskoj zajednici, s posebnim naglaskom na reviziju Direktive o obnovljivoj energiji 2009/28 / EC.

Parlamentarni plenum pozdravio je prezentaciju ravnatelja Tajništva Energetske zajednice, gospodina Janeza Kopača, o stanju obnovljivih izvora energije u Energetskoj zajednici i njegov pregled pripreme ugovornih stranaka Energetske zajednice za usvajanje energetskih i klimatskih ciljeva za razdoblje nakon 2020. godine.

Plenum je naglasio da je obnovljiva energija važan dio energetske mješavine, doprinoseći energetskoj sigurnosti iz Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (UNFCCC). Plenum je istaknuo kako je rješavanje klimatskih promjena povećanjem održive energije, uključujući mjere za povećanje energetske učinkovitosti i iskorištavanje potencijala obnovljive energije, središnji element gospodarskog razvitka zemlje. Pozdravljen je sadašnji rad Energetske zajednice na utvrđivanju ciljeva za čistu energiju i klimu do 2030. godine.

Parlamentarni plenum prepoznao je izazove i mogućnosti integriranja obnovljivih izvora u tržište električne energije i pozdravio sadašnji rad Energetske zajednice na uspostavi otvorenih, transparentnih i međusobno povezanih tržišta koja favoriziraju korištenje obnovljivih izvora energije.

Članovi parlamenata koji su sudjelovali na sastanku Parlamentarnog plenuma Energetske zajednice upoznati su sa zajedničkim Smjernicama o politici, koje su pripremili kako bi pomogli članovima Energetske zajednice u izradi i provođenju konkurentskih postupaka odabira za podršku obnovljivoj energiji, a koje su zajednički osmislili Tajništvo Energetske zajednice i Europska banka za obnovu i razvoj u suradnji s Međunarodnom agencijom za obnovljivu energiju.

Plenum je izrazio zabrinutost zbog onih članica Energetske zajednice koje nisu dosegle putanju za postizanje svojih nacionalnih ciljeva do 2020. godine u pogledu obnovljivih izvora, pozivajući ih da istraže dodatne načine ekonomičnog povećanja obnovljivih izvora i da maksimiziraju mjere za korištenje energetske učinkovitosti kako bi ostvarili cilj s manje napora.

Parlamentarni plenum Energetske zajednice raduje se izvješću o povećanju energije iz obnovljivih izvora u Energetskoj zajednici, koje će izraditi izaslanstvo Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije. Glavnog izvjestitelja podržat će g. Claude Turmes iz Europskog parlamenta. Usvajanje izvješća planirano je za sljedeći sastanak Parlamentarnog plenuma, koji će biti održan 17. listopada 2018. u Skopju, usporedo sa sastankom Ministarskog vijeća Energetske zajednice.

Članovi parlamenata suglasili su se da sljedeći sastanak Parlamentarnog plenuma bude održan u ožujku ili travnju 2019. u Bruxellesu.

Prof. Jerzy Buzek
predsjedatelj Odbora za industriju,
ekonomska istraživanja i energetiku
Europskog parlamenta

Goran Milevski
predsjedatelj Povjerenstva za ekonomiju
Parlamenta Bivše Jugoslavenske Republike
Makedonije i predsjedatelj Parlamentarnog
plenuma